

Лазебна А. В.
студентка факультету адвокатури, 1 курс,
1 група,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
науковий керівник – **Уманець О. В.**,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри культурології

МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ

Складні процеси глобалізаційного спрямування актуалізують питання національної ідентичності – «усвідомлення людиною власної причетності до певної нації та її системи цінностей, мови, релігії етичних норм, культурної спадщини тощо» [3, с. 56], в якому визначальну роль відіграє мова – один із консолідуючих елементів нації. Статус чинника формування національної ідентичності українців їй надають, на думку науковців, те, що «ідеологія національної єдності постає крізь глибоку культурну єдність, яка у свій час є продуктом колективної мови; ... мова є провідним засобом, за допомогою якого сконструйовані тексти національної ідентичності [1, с. 65]. Історія України – свідчення безперервної боротьби нації за збереження мови як основи духовного життя. З обстоюванням її права на повноцінне функціонування була пов'язана діяльність таких духовних об'єднань української інтелігенції, як «Руська Трійця», Кирило-Мефодіївське братство, «Громади» та, особливо, «Просвіта».

Ст. 10 Конституції України проголошує, що «Державною мовою в Україні є українська мова. ...Гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України» [2]. Проте, українська мова є рідною для 60% громадян України, російську вважають рідною 15%, обидві мови рівноправно – 22%, іншу мову – 2%, спілкуються рідною мовою в повсякденному житті лише 40% українців. За підсумками моніторингу закладів харчування в 26 містах країни 40% із них мають українську вівіску, в 60% надруковано меню українською, у 49% закладів україномовні клієнти обслуговуються українською мовою [5].

Позитивним знаком щодо формування нового сучасного україномовного культурного простору України є домінування української мови в освіті. Закон України «Про освіту» проголошує: «Держава гарантує кожному громадянину України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах освіти» [4].

Формування україномовного простору забезпечується й розвитком художньої культури. Так, у кінопрокаті кількість фільмів, дубльованих або озвучених українською мовою, в 2016 р. досягла 88%, знижується кількість стрічок, дубльованих російською мовою (4%), невеликий відсоток фільмів демонструється мовою оригіналу (частіше англійською, з українськими субтитрами). З набуттям чинності 8.11. 2016 р. Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» щодо частки пісень державною мовою в музичних радіопрограмах і радіопередачах» суттєво збільшується україномовний музичний контент. Суперечливим є становище сучасної видавничої справи в Україні, яка, з одного боку, потребує певної підтримки держави у сфері оподаткування, з іншого – активної пропаганди нового художнього слова, нової аудиторії, з третьої – наповнення бібліотечних фондів новими виданнями та модернізації бібліотек.

Література

1. Гончарова М. Роль мови у формуванні різновидів ідентичностей / М. Гончарова // Мова і суспільство. – 2015. – № 6. – С. 60–69.
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст.10.
3. Культура України: тезаурус і персоналії / Л. В. Анучина, О. А. Стасевська, О. В. Уманець та ін.; за ред. Л. В. Анучиної, О. А. Стасевської, О. В. Уманець; наук. ред. В. О. Лозової. – Х. : Право, 2014. – 276 с.
4. Про освіту: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 38–39. – ст.7.
5. Шамайда Т. «Становище української мови в Україні в 2016 році» [Електронний ресурс] / Т. Шамайда. – Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/Oximets/read/72173/Stan_ukrajinskoji_movy_Shorichnyj_monitoryng_Rosijska_dominuje.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра культурології

ДУХОВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ
ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ЧАСУ
(до 150-річчя заснування «Просвіти»)

Тези доповідей учасників
Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Харків, 23 квітня 2018 р.

Харків
«Право»
2018

УДК 008(477)
Д85

Редакційна колегія:
*А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой, О. В. Уманець,
Г. С. Савченко, О. А. Стасевська*

Д85 **Духовна** культура України перед викликами часу (до 150-річчя заснування «Просвіти») : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 квіт. 2018 р.). – Харків : Право, 2018. – 212 с.

ISBN 978-966-937-408-0

Збірка містить тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Духовна культура України перед викликами часу (до 150-річчя заснування «Просвіти»)», в яких висвітлені актуальні питання духовного буття сучасної України, національної ідентифікації та збереження культурної пам'яті.

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

УДК 008(477)

ISBN 978-966-937-408-0

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018